

datum 3 november 2011

De Klachtencommissie (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie) van de stichting Meldpunt Seksueel Misbruik RKK (rechtsoptvolger van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht) geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Regeling) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.A. Viellevoye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wilen) [naam],

tijdens zijn leven lid van de Orde der Jezuïeten,
overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Het klaagschrift, met bijlagen, werd bij Hulp en Recht ontvangen op 27 januari 2011. Op 25 maart 2011 is vervolgens bij Hulp en Recht een verweerschrift ingekomen van [naam], provinciaal overste van de Orde van de Jezuïeten.

Op 5 september 2011 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de commissie was samengesteld uit de onderaan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt zowel schriftelijk als mondeling nader toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Viellevoye-Geers voornoemd. Namens aangeklaagde is verschenen overste [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager werd vanaf zijn 15^e jaar regelmatig en jarenlang door aangeklaagde seksueel misbruikt, waarna hij telkens geld ontving van aangeklaagde. Voorts was er sprake van lijfstraffen; aangeklaagde sloeg klager met een Spaans rietje op zijn blote billen. Aangeklaagde heeft daarnaast geregeld dat klager in een internaat werd geplaatst in [plaats], waardoor hij zijn middelbare school (Gymnasium) in [plaats] niet kon afmaken.

Toen klager zeven jaar oud was verloor hij zijn vader. Zijn moeder bleef achter met vijf kinderen. Van een harmonieuze gezinssituatie was geen sprake. Er ontstonden vele conflicten tussen klager en zijn moeder. Als straf kreeg hij nauwelijks zakgeld. Klager miste enorm een vader die hem leiding, structuur en warmte zou kunnen geven. Hij had weinig sociale contacten.

Als leerling van het [school] te [plaats] kwam klager in de tweede klas bij aangeklaagde (docent Latijn, tevens rector van het college) terecht. Aangeklaagde was op de hoogte van de thuissituatie en wilde wel een soort tweede vader voor klager zijn. Toen klager vijftien jaar oud was en aangeklaagde zijn vertrouwen had gewonnen, wilde aangeklaagde hem seksuele

voortlichting geven aan de hand van het geslachtsorgaan. Omdat aangeklaagde de voorhuid van klager niet naar achteren kreeg, begon hij plotseling met zijn mond een erectie bij klager op te wekken. Dit eindigde in orale bevrediging. Aangeklaagde gaf aan dat dit mocht, want dat waren immers de mores van de Oude Grieken. Klager ontving vervolgens een beetje geld van aangeklaagde.

Het was steeds een eenzijdig gebeuren. Klager heeft het misbruik altijd lijdzaam ondergaan, in de hoop dat hij na afloop een beetje geld zou krijgen. Aangeklaagde wilde dat klager zich uitkleedde en op de grond ging liggen, zodat aangeklaagde hem oraal kon bevredigen. Dit seksuele misbruik ging door zolang klager in financiële nood verkeerde. Het eindigde naar aanleiding van de handgeschreven brief van aangeklaagde d.d. 7 juni 1968.

Toen het er naar uit zag dat klager in 1964 voor de tweede maal de tweede klas zou moeten doubleren en duidelijk was dat de gezagsverhouding tussen aangeklaagde en klager verstoord was geraakt door hun relatie, werd op aandringen van aangeklaagde - hij had inmiddels klager rechtstreeks onder zijn eigen gezag als rector geplaatst - besloten klager wel over te laten gaan naar de derde klas, op voorwaarde dat hij de school zou verlaten. Geheel buiten klagers wil om werd beslist dat hij van school moest. Hierbij waren niet de belangen van klager het uitgangspunt, maar het belang van aangeklaagde om zijn misstap niet aan het licht te laten komen.

Uit de handgeschreven brieven van aangeklaagde blijkt de eenzijdige seksuele relatie, alsmede blijkt daartuit dat aangeklaagde zich er van bewust was dat het seksuele contact schadelijk kon zijn voor klager.

2.2 De gevolgen van de gebeurtenissen voor het persoonlijk leven van klager zijn verstrekkend. Hij moest [school] verlaten, waardoor hij het Gymnasium niet kon voltooien. Hij heeft hierdoor geen hechte vriendschappen kunnen opbouwen. Het niet kunnen voltooien van het Gymnasium heeft er toe geleid dat hij op latere leeftijd nooit voor langere tijd een baan heeft kunnen behouden. Klager meent dat het niet uitkomen van maatschappelijke verwachtingen er ook de oorzaak van is geweest dat twee langdurige relaties werden beëindigd. Klager is als gevolg van zijn verleden angstig om sociale contacten aan te gaan en voelt zich vaak erg eenzaam.

Pas na de dienstitijd kreeg klager steeds meer vrijheid door zijn eigen inkomsten. Hij zocht aangeklaagde sindsdien steeds minder op.

Klager heeft in totaal 22 verschillende baantjes gehad. In 1993 kreeg hij een burnout, waarna hij volledig arbeidsongeschikt werd. Hierdoor is hij in een isolement terechtgekomen dat hij niet kan doorbreken.

2.3 Het doel van de klacht voor klager is het krijgen van gerechtigheid en een financiële vergoeding.

Aan de Klachtencommissie wordt verzocht:

- 1 de klacht gegrond te verklaren;
- 2 te erkennen dat klager seksueel is misbruikt en daarover spijt te betuigen;
- 3 klager in het bezit te stellen van de correspondentie die is gevoerd tussen de moeder van klager en aangeklaagde;
- 4 aan het Provinciaal Niet-Nederlandsche Jezuïeten te adviseren met klager in onderhandeling te treden ten aanzien van een financiële vergoeding.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

Provinciaal overste [naam] is het met klager eens dat het gedrag van aangeklaagde ten opzichte van klager volstrekt ontoelaatbaar was. Blijkens de overgelegde door aangeklaagde handgeschreven brieven stond aangeklaagde in een seksuele relatie met klager. Een dergelijke relatie mag zeker van een rector van een school, en daarnaast pater, niet verwacht worden. De overste heeft reeds gesprekken gevoerd met klager. Klager maakte hierbij een open en eerlijke indruk.

De overste verschilt wel van mening met klager wat betreft de gevolgen van genoemde seksuele contacten voor het verloop van zijn verdere leven. Klagers latere wisselvallige carrière en zijn verbroken relaties worden door hem toegeschreven aan het feit dat hij door aangeklaagde zijn Gymnasium in [plaats] niet mocht afmaken, daar aangeklaagde bang was voor zijn eigen reputatie. Aangezien tweemaal dubleren zou betekenen dat klager van school af zou moeten, komt het de overste echter voor dat aangeklaagde zijn uiterste best heeft gedaan om te voorkomen dat klager bleef zitten en zonder alternatief de school zou hebben moeten verlaten.

Dit alles neemt niet weg dat het gedrag van aangeklaagde ten opzichte van een leerling zeer ongepast was. Het valt op dat klager nadat hij [school] had verlaten om financiële redenen nog tot zijn 20^e jaar contact heeft gehouden met aangeklaagde. Dat pleit aangeklaagde vanzelfsprekend niet vrij.

De overste heeft nog onderzoek in de archieven verricht. Hieruit is niet gebleken van andere klachten jegens aangeklaagde.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheids situatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Regeling.

4.3 Er zijn bijna vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wel is voor de Commissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden. De Commissie is hiervan niet alleen overtuigd geraakt door de wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld, maar ook door de inhoud van de overgelegde brieven, handgeschreven door aangeklaagde (daterend uit de periode van het misbruik) en onder meer aan klager gericht. De Commissie acht de inhoud van deze brieven dienstig als steunbewijs voor de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheids situatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik vijftien jaar oud en bevond zich – zoals door klager zelf verwoord – in nood door zijn moeilijke thuissituatie.

De Commissie is van oordeel dat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van zijn positie als docent, rector en als religieus, maar ook van de kwetsbaarheid van klager en het vertrouwen dat klager in aangeklaagde had. Klager zag aangeklaagde immers als een soort tweede vader. Duidelijk is geworden dat aangeklaagde ook misbruik heeft gemaakt van de financiële afhankelijkheid van klager, door klager iedere keer na afloop van het misbruik zakgeld te geven.

Het seksueel misbruik door aangeklaagde heeft plaatsgevonden totdat klager bijna 20 jaar oud was. Er is derhalve sprake van langdurig seksueel misbruik van een minderjarige jongen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

Reeds in het verweerschrift heeft de overste erkend dat klager in genoemde omstandigheden seksueel is misbruikt. Ter zitting is dit nogmaals door hem uitgesproken. Er is daarover namens de Orde van de Nederlandse Jezuïeten spijt betuigd.

Ter zitting heeft klager naar voren gebracht dat het seksuele misbruik tijdens zijn jeugd invloed heeft gehad op zijn verdere ontwikkeling. Klager schrijft dan ook veel van zijn mislukkingen in zijn leven – waaronder stukgelopen relaties en het niet kunnen opbouwen van een carrière - toe aan dit misbruik. De overste heeft aangegeven in twijfel te trekken dat alle mislukkingen die door klager worden toegeschreven aan het seksueel misbruik uitsluitend daaraan zijn toe te schrijven. De Commissie is op grond van hetgeen in de stukken naar voren is gekomen alsmede op grond van hetgeen ter zitting is verhandeld van oordeel dat het buiten kijf staat dat het misbruik invloed heeft gehad op de ontwikkeling van klager en dat dit gevolgen heeft gehad in zijn verdere leven, maar de Commissie acht zich niet in staat een uitspraak te doen over de causaliteit tussen het seksuele misbruik en de precieze omvang van de gevolgen ervan.

In het klaagschrift wordt onder punt 3 verzocht klager in het bezit te stellen van de correspondentie die is gevoerd tussen de moeder van klager en aangeklaagde. Nu ter zitting door de overste is verklaard dat de orde niet in het bezit is van deze correspondentie, moet worden geconcludeerd dat de correspondentie niet kan worden overgelegd aan klager.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële genoegdoening kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht zal een onafhankelijke financiële commissie zich moeten buigen over het bedrag van een mogelijke vergoeding.

Ter informatie van klager merkt de Commissie op dat de Bisschoppenconferentie en de KNR een commissie hebben ingesteld, de commissie Lindenbergh, die de bisschoppen en oversten met betrekking tot schadevergoeding heeft geadviseerd, en dat binnenkort de instelling van een speciale commissie daarvoor te verwachten is.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de provinciaal overste van de Nederlandse Orde der Jezuïeten de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 3 november 2011 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter; A.A.M. Oostveen en mr. P.A.M. Hendriks, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Regeling wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste van de Nederlandse Jezuïeten en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Regeling stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Regeling geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Regeling ontvangt de Klachtcommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.